

K čemu je nám prezident a jaký by měl být?

Eliška Pešelová, nar. 2004
Gymnázium Lud'ka Pika, Plzeň

Upřímně, kdo z nás si aspoň jednou v životě nepoložil otázku, jaké by bylo být prezidentem? Bydlet si na hradě, cestovat na státní útraty, potřásat si se spoustou slavných a vážených rukou... a hlavně být důležitý a mocný. Chvíli si s tou myšlenkou pohráváme, nakonec ji ale stejně necháme plavat jako tolik jí podobných. Jenže co kdyby to vyšlo? Jaké by to bylo? A co všechno by tedy vlastně jeden musel splnit, aby o sobě mohl říct, že by byl dobrým prezidentem?

Já troufale tvrdím, že nejlepším prezidentem by se stal ten, kdo o to ani neusiloval. Říkám troufale, protože kam se podívám, tam se klade důraz hlavně na připravenost - obecnou, *preventivní* připravenost - a důsledný životní plán, od kterého se neodchyluje. Uč se kousek tohohle, nezapomeň na támhleto. Může se to přece jednou hodit!

Není divu, že přibývá pacientů s obsedantně kompulzivní poruchou a že počet lidí trpících úzkostmi stále roste. Není divu, že stále více z nás ztrácí přehled o tom, kým jsme. Sami na sebe navzájem vyvíjíme tenhle nesmyslný tlak a tvoříme přesvědčení, že ideálně bychom měli vědět snad úplně všechno, a bereme to až neuroticky vážně a doslova - za nevědomost se dokonce trestá. Jenže pak se z nás stávají „mentální křečci“. Zanášíme si mysl zbytečnostmi a nežijeme vědomě a v přítomnosti. Stále myslíme jen na hypotetické „jednou“. Co kdyby jednou? Co až jednou?

Nejhorším vedlejším efektem ovšem zůstává, jak nás tenhle způsob žití připravuje o náš potenciál. Přes tu hromadu obecností nevidíme na vlastní cestu, začínáme být vypočítaví, a když necháme tenhle kalkul zvítězit, stane se, že svět například přijde o výjimečného umělce na úkor mizerného lékaře.

Samozřejmě, vědět, kam míříme a mít vizi, je více než žádoucí. Bez toho by zbylo jen bezduché, bezcílné plahočení se životem. Mít v sobě vášeň pro dozvídání se nových věcí z více než jedné oblasti, je také krásný stav bytí, protože právě z něj vznikají složitá díla, nad kterými si ostatní mohou lámat hlavy, a obohacujeme se tak navzájem. Jenže jako všechno na světě i všestrannost má svou zdravou hranici, třebaže je tenká a náročná na rozpoznání. Z hlediska spokojenosti s vlastní existencí rozhodně stojí za to vynaložit snahu ji najít a pochopit.

Když jí jednou člověk přijde na kloub, dovolí mu to chápat věci v širším pojetí a dívat se na život jakoby „zdálky“. Oprostí se od svazující vztahovačnosti. Přestane propočítávat a začne prociťovat.

Do jisté míry je to také oprostění se od jakési formy lidské pýchy. Znamená to vzdát se myšlenky „já jsem člověk, všemu rozumím, a proto se smím nazývat pánem všeho bytí“. Je to přijetí teorie „něčeho nad námi“ a uznání, že náš rozum jako takový nepojme úplně všechno, že jsou věci, na které je krátký.

Není to nutně taková tragédie, jak by se zprvu mohlo zdát. Nejde o slepou důvěru, ztracení kontroly a následný fanatismus (ve který se víra samozřejmě může také zvrtnout, ale to platí u všeho – zase jsme u „zdravé hranice“). Jde pouze o pootevření mysli. O to nechat ji být přístupnější, flexibilnější a dravější po nových poznatcích – i těch, které rozum nerozebere na čísla a písmena. Přestat selektovat a rozdělovat vjemy na „dobré“ a „špatné“, „rozumím“ a „nerozumím“. Takové malé zázraky, jako například, že zaslechnete na ulici úryvek rozhovoru a ten vás později inspiruje třeba k napsání básně, umí být pestrým kořením všedních dnů. Jen je třeba si je neodpírat nedůvěrou v ně. Tahle báseň by nikdy nevznikla, kdybychom onen úryvek zavrhl s tím, že šlo o pouhou náhodu a že na ní vlastně nezáleží.

Teprve když je člověk vyrovnaný a správně „naladěný“, život sám ho dostane přesně tam, kde má být. Teprve pak může naplno rozkvést jeho potenciál a teprve pak možná objeví klid a spokojenost.

Většina lidí nad touto komplexností člověka, ducha, vyšší síly a lidské pýchy a osudu příliš otevřeně nedumá. Aspoň v České republice ne. Zdá se, že jsme vlivem mnoha emigrací a dalších historických událostí na víru v něco nad námi buď zanevěřeli, a nebo ji pojali za něco jako druhořadý myšlenkový směr. Začali jsme sázet více na vědu a techniku, což samo o sobě není špatně, ale kdekoliv se usadí tvrdohlavé odmítání, tam konflikt nevyhnutelně vzniká. Potírání snahy o vytvoření uceleného obrazu spojením obou dvou pohledů na svět vnímám jako velkou škodu, protože pevně věřím v propojenost vědy a esoteriky a jejich vzájemné doplňování se.

Tohle jsou tedy první kritéria a vlastnosti, které bych hledala u dobrého prezidenta – přístupnost, zájem a nádech náhody v tom, jak se na své místo dostal. Aby se nestalo, že by se sama hlava našeho státu přestala zajímat, nebo dokonce respektovat mentalitu svých lidí. Prezident by buď měl mít aktivní zájem držet krok s dobou, nebo být ochoten uznat, že už se „nechytá“ a být připraven odstoupit a nechat věci plynout dál. Přeci jen, spíš než vládnout by měl reflektovat.

Co by dále stálo za chvílku polemizování, by byla ona základní otázka – prezident či prezidentka?

Se ženami v politice je to složité, neboť velká část z nich vykazuje známky něčeho, co bych nazvala výrazně „mužskou“ energií. Feministky se bouří, chtěly by v politice více zástupkyní svého pohlaví, a taky že je dostaly. Rozhodně se dá říct, že osob ženského rodu je v politice mnohonásobně více než například před sto lety. Ale je to skutečně fyzické pohlaví, po kterém se volá? Stačí to?

Možná o tom ani samy bojovnice za rovnoprávnost žen neví, ale já myslím, že to, čeho by v politice chtěly větší zastoupení, je spíš „ženská“ energie jako taková. Myslím si, že nám podvědomě chybí rovnováha, přirozený protipól, který by vyvažoval tu drsnost, impulzivitu a bojechtivost, která převažuje teď.

Neříkám, že vlastnostmi jako klid, rozvaha, jemnost a soucit nemůže oplývat muž – ba naopak. Přesně tady upouštím od zkosnatělých archetypů muže a ženy, protože být jedním nebo druhým je jednoduše spektrum a oboje se mísí. Zním mnoho kluků nebo mužů, o nichž bych mohla říct, že jsou jemní a laskaví až na půdu a je radost je kolem sebe mít. Hlavně už mi to ani nepřipadá zvláštní, nebo dokonce špatné. Zase si nechávám v hlavě rezervu a prostor, snažím se neodsuzovat a neprojektovat zkreslené představy vytvořené

perfekcionismem a předsudky, a právě díky tomu pak mohu ocenit, jaký přínos pro nás všechny má drsná hasička i něžný botanik, přestože se nejspíš vymykají normám.

Co ovšem vzniká v politice, je převažování jednoho nad druhým, a je jedno, jakého fyzického pohlaví (nebo genderu) je osoba manifestující tuhle energii. Je to prostá nerovnováha. Ta nikdy nedělá nikdy dobrotu. I naše tělo samo ví, že když je někde něčeho nadbytek nebo naopak nedostatek, znamená to problém - nemoc. Tento princip se dá moc hezky aplikovat i takto, v širším měřítku.

Chtělo by to politickou scénu postupně ředit, nechat do ní po troškách prosakovat jemnost, protože pokud se nebude postupovat s citem, "ženskost" se ztratí. Bude to jako hodit malou rybku mezi piraně. Malá rybka bude napřed potřebovat hejno, než bude schopna obstát.

Podle mě tedy nezáleží vůbec na tom, jestli hlava státu bude fyzicky mužem, nebo ženou, ale spíše na způsobu a duchu v jakém bude jednat. Zda by nám prospěla vlídnost a opatrnost či pevnější vedení, na to nejspíš máme každý svou odpověď. Uvidíme, co přinesou zítřky, koneckonců blíží se prezidentské volby.

Dále si myslím, že je u dobrého prezidenta potřeba určitá transparentnost. A je to jediné spravedlivé. Tím, že se člověk rozhodne kandidovat, na sebe bere velkou důvěru občanů. Bez téhle upřímnosti padá veškerý smysl a veškerá logika voleb. Jednoduše není dlouhodobě udržitelné, aby kandidáti na prezidenta (nebo obecně politici) hráli hru „hlásám to, na co slyší davy“. Tato strategie je velmi krátkozraká, protože dřív nebo později přijde problém, přijde krize, která se nebude ostýchat ukázat všem, kým náš prezident je, a najednou budou roky pečlivě propočítané a budované image k ničemu.

Velmi mě ovšem rmoutí, jak často a s jakou neúnavnou naivitou v lidech se právě tato „strategie fasády“ v české politice objevuje. Jak moc na ni všichni spoléhají. Jak jsou na ni zvyklí. Čím jsem starší, tím víc se mě samozřejmě politika dotýká a nemohu si nevšimnout toho obecného přístupu – vždyť je jedno, kdo tam bude. Všichni jsou to nakonec stejní podvodníci. Právě hra masek je to, co tvoří tenhle dojem a ve výsledku v očích voličů degraduje důležitost demokracie. Lidé si jí přestávají vážít, zapomínají na oběti, které přinesly předchozí generace. Myslím, že tato „zapomnětlivost“ je jedna z největších hrozeb, jaké jako společnost čelíme.

Nejvýraznějším z oněch „průhledných“ prezidentů bych řekla, že byl dokonale černobílý Václav Havel. Jedním režimem označen za zločince, druhým za hrdinu. Ani nedostal prostor, kdy by mohl hrát hru stínů a vytvářet si falešnou tvář, kterou by ukazoval společnosti. Naopak většinu svého života prostě říkal, co si myslel, i když to znamenalo až odnětí svobody.

Jeho ikonické osobnosti dala vzniknout celá doba komunismu v našem státě, rodinné zázemí, ve kterém vyrostl, jeho vlastní tvrdohlavost a v neposlední řadě my, český národ. Rozhodně byl ve správný čas na správném místě – na svém místě a byl na něm přesně, když byl nejvíc potřeba. Zastával přesně ty hodnoty a myšlenky, které nás nakonec vyvedly z temnoty. Ukazuje se na něm tak krásně, jako na málokom jiném, jak snadno se může pravda ohýbat, jak lehce se může její čistota zkalit. Jeho příběh obnažuje pomíjivost společenských předsudků, morálních zásad i přítomnosti samotné.

V devětasedmdesátém přece každý s jistotou věděl, že Havel je „škodná“, že podvrací skvěle fungující státní systém, a že je jediné dobře, že jde za mříže. Nebylo o tom pochyb (pokud se

člověk nepohyboval přímo v kruzích vyvrhelů a disidentů). O pouhých deset let později, snad když přišla na řadu nová, čerstvější generace Čechoslováků, vyvstalo jeho jméno znovu, ale tentokrát v úplně opačném znění.

Jeden si láme hlavu, co si kolega pomyslí, když si na sebe vezme jednou ve středu o odstín křiklavější košili, jiný zase, co mu řeknou kamarádi, až jim nad půllitrem poví o své zálibě v pozorování motýlů. A pak se na nás sama historie vytasí s něčím takovým - s úplným obratem o sto osmdesát stupňů. Tak pomíjivý je společenský dojem. Dokonce, i když jde o něco tak důležitého.

Lpění na názoru druhých nás nehezky svazuje. Když připisujeme názoru někoho jiného zbytečný význam, opět ztrácíme přehled o tom, kým tedy doopravdy jsme.

Nechat si čas od času s něčím poradit, to je bezpochyby přínosem pro všechny, ale je třeba mít se na pozoru, aby člověk ze samého strachu nebo naopak závislosti na cizím hodnocení nezapomněl žít. Sama mám s omezeností tohoto typu nemalé zkušenosti a mohu říct - nestojí to za to. Snažit se maximálně vyhovět všem a brát na sebe zodpovědnost za jejich spokojenost nikam nevede. Ve výsledku není spokojený nikdo a hlavně my sami ne.

Tohle bych tedy u dobrého prezidenta hledala nakonec - vyrovnanost se sebou samým. Aby měl k názorům ostatních respekt a naslouchal jim, ale aby se jimi nenechal zmítat. Aby se nesnažil nabízet lidem to, co ani nemá.

Když to shrnu, prezident by neměl být jen jméno na papíře, ale skutečná osoba, o kterou se lze opřít a ve které budeme mít jako národ zastání, aby dokázal pozvednout na duši v těžkých časech. Měl by být aktuální, mít rozhled a snažit se být objektivní. Určitě by měl být zvolený srdcem (a trochu kosmickou náhodou) a ne dosazený z povinnosti, aby na Hradě nechladla židle. Slušelo by se, kdyby byl někým, ke komu pocítíme respekt a koho si budeme vážit a budeme jej respektovat. Někdo čestný a nadčasový. Nebo nadčasová?